

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

AULESTAD, BJØRNSTJERNE BJØRNSONS EIENDOM

Kommune:

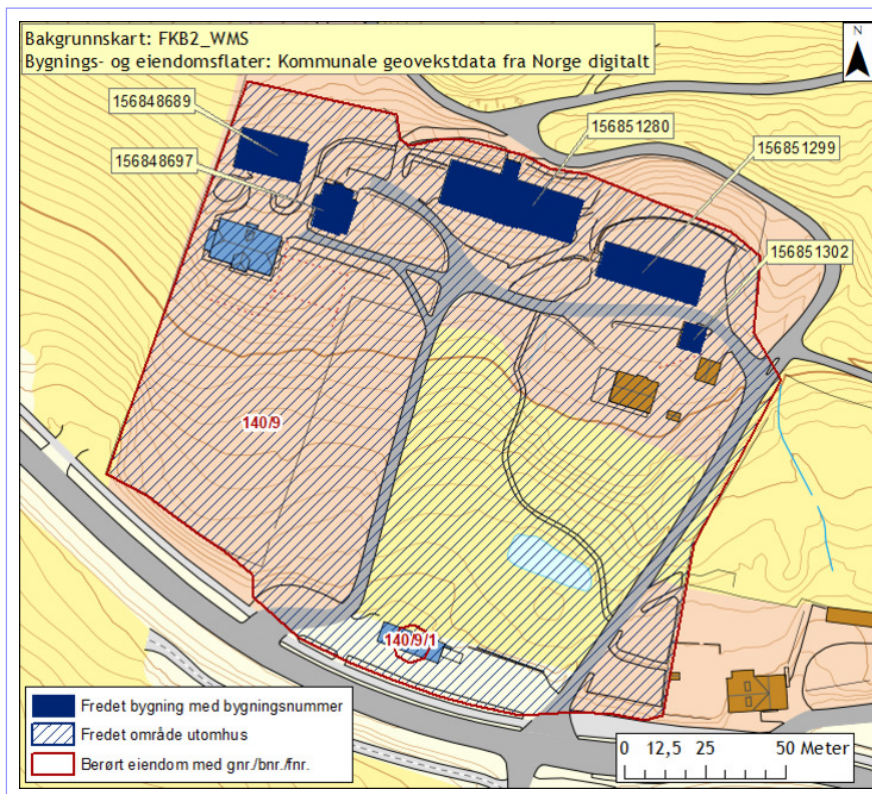
522/Gausdal

Gnr/bnr:140/9, 140/9/1
140/9**AskeladdenID:**

86430

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 3411

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
•DRENGSTUA	1866 - 1880	156848697	140/9	Eksteriør/Interiør
•FOLKESTUA	1877 - 1903	156851299	140/9	Eksteriør/Interiør
•LÅVE	1894 - 1894	156851280	140/9	Eksteriør
•STABBUR	1890 - 1900	156851302	140/9	Eksteriør/Interiør
•UTOMHUS	1874		140/9, 140/9/1	Utomhus
•VOGNSKJUL	1882 - 1882	156848689	140/9	Eksteriør/Interiør

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

Fredning kompleks

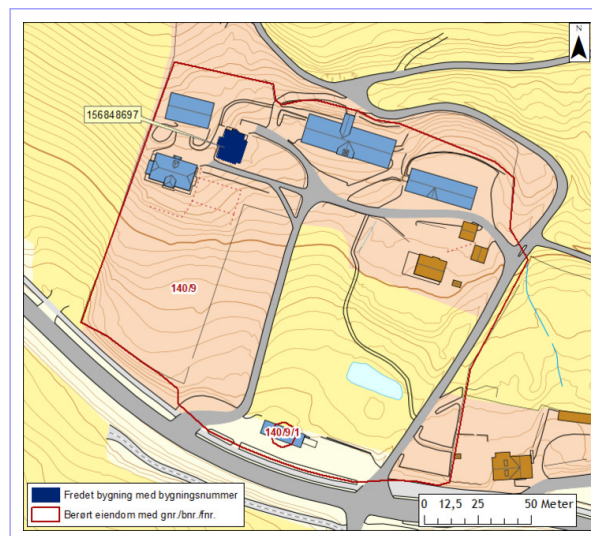
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningene og utomhusarealet som nevnt ovenfor.
- Unntatt fra fredningen er et nyere bolighus og dobbeltgarasje på Nedre Aulestad, samt nytt infosenter på punkt feste gnr. 140 bnr. 9 fnr. 1.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Aulestad med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personalhistoriske verdier knyttet til Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.
- Begrunnelse:** Forfatteren, nobelprisvinneren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnson (1832-1910) har en sentral plass i norsk historie på 1800-tallet. Han kjøpte Aulestad og flyttet dit med konen Karoline og fire barn i 1875. Anlegget er godt bevart fra Bjørnsons tid på stedet, og er også et tidstypisk storgårdsanlegg fra perioden rundt 1900. Bjørnstjerne Bjørnson bodde på Aulestad fra 1875 til sin død i 1910, og Karoline Bjørnson helt til 1934. Bjørnstjerne Bjørnsons hjem åpnet som museum i 1935.
- Hovedhuset ble vedtaksfredet i 1923 med eksteriør, interiør og fast inventar. Aulestad ble administrativt fredet i 1933.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

DRENGSTUA

Bygningsnr:	156848697
Gnr/bnr:	140/9
Oppført:	1866 - 1880
AskeladdenID:	86430-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 10494 Kompleks 3411

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i kvistværelset i arken mot vest, de eldre konstruksjoner, vedovner og innredningsdetaljer som stammer fra Bjørnsonsfamiliens tid før 1934.

Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner, m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare drengstua med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personallistoriske verdier knyttet til dikteren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Bygningen ble bygget om av Bjørnstjerne Bjørnson, og det finnes brev hvor hans planer for bygningen og gårdsfolkets forhold omtales. Selv om drengstua er delvis endret etter Bjørnsons tid, inngår den i det opprinnelige miljøet, og mye av dens tidligere utforming er kjent og kan tilbakeføres.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

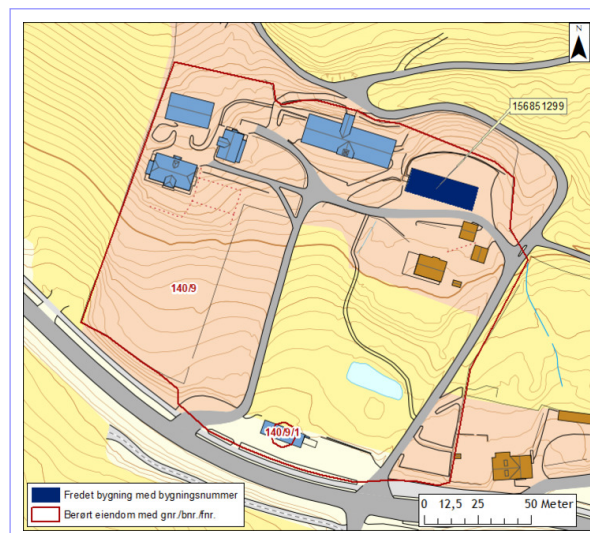
Plantegning for Drengstua. Omfang interiørfredning i loftetasje er markert med blå skraver.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

FOLKESTUA

Bygningsnr:	156851299
Gnr/bnr:	140/9
Oppført:	1877 - 1903
AskeladdenID:	86430-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 10498 Kompleks 3411

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i loftetasjen. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

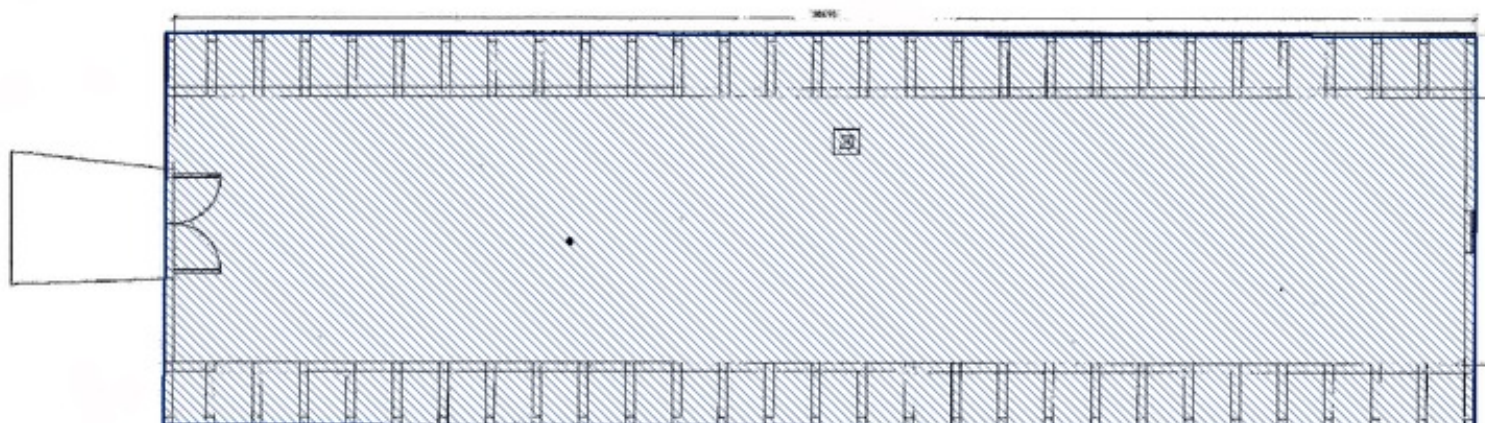
Formål: Formålet med fredningen er å bevare folkestua med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personhistoriske verdier knyttet til dikteren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde åpent rom med synlige konstruksjoner med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Bygningen er oppført i Bjørnstjerne Bjørnsons tid på gården, men på tunet til det som var sønnen Erlings eiendom. Den arkitektoniske utformingen er tidstypisk og preget av framtrædende arkitekter på hvert sitt felt, mens den funksjonsmessige kombinasjonen er svært særegen og tilpasset stedets historie og behov. Bygningen er en viktig del av det gårdsmiljøet som Bjørnsomfamilien bygget opp på Aulestad, og den er tilnærmet uendret utvendig.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

Folkestua - Aulestad

Stålbrevet - Mål 1:100 - KUM 11.06.2010

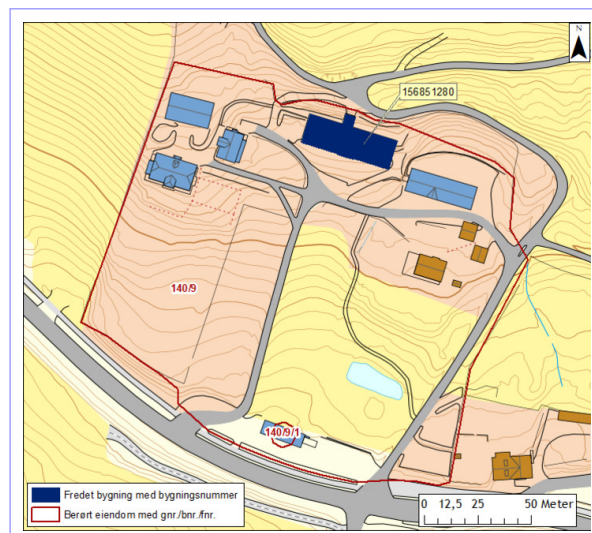
Plantegning loftetasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

LÅVE

Bygningsnr:	156851280
Gnr/bnr:	140/9
Oppført:	1894 - 1894
AskeladdenID:	86430-5
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 10496 Kompleks 3411

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, og detaljer som skilt og dekor m.v. Videre omfatter fredningen urverket til uret i fasaden.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare låven med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personalhistoriske verdier knyttet til dikteren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Begrunnelse: Bygningen er oppført i Bjørnstjerne Bjørnsons tid på gården, klart påvirket av datidens syn på moderne, landbruksdrift, og påvirket av sønnen Erlings jordbruksutdannelse. Bygningen er representativ for en svært vanlig bygningstype på storgårder rundt 1900.

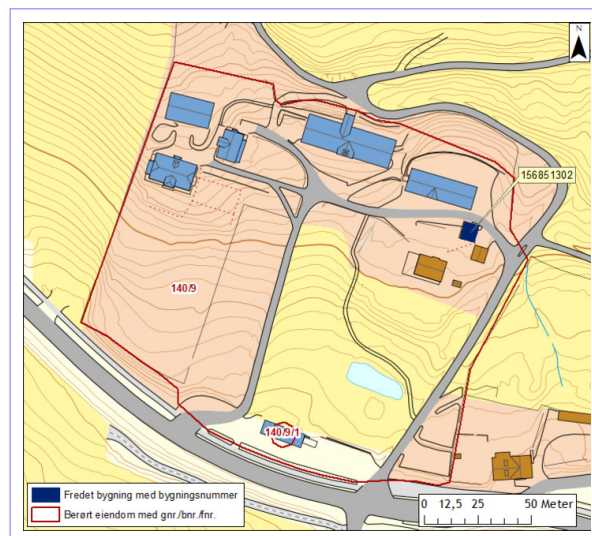
Bygningen er en svært viktig del av det gårdsmiljøet som Bjørnsomfamilien bygget opp på Aulestad, og den er tilbakeført til slik den utvendig så ut da den ble oppført. Bygningen er et betydelig innslag i landskapet og i tunet, som fondmotiv for alléen og for opplevelsen av anlegget fra riksveien.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

STABBUR

Bygningsnr:	156851302
Gnr/bnr:	140/9
Oppført:	1890 - 1900
AskeladdenID:	86430-6
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 10499 Kompleks 3411

Fredning bygning

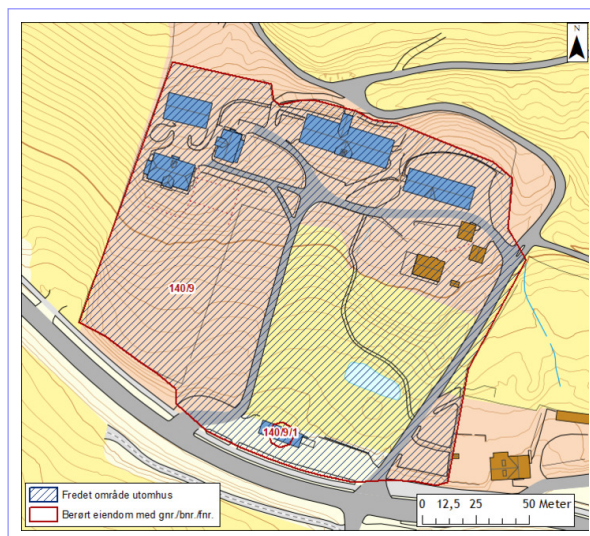
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som dører, gerikter, listverk, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare stabburet med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personallhistoriske verdier knyttet til dikteren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.
- Begrunnelse:** Bygningen er oppført i Bjørnstjerne Bjørnsons tid på gården, men på tunet til det som var sønnen Erlings eiendom. Den arkitektoniske utformingen er tidstypisk og bygningen er en viktig del av det gårdsmiljøet som Bjørnsomfamilien bygget opp på Aulestad. Stabburet er ikke endret utvendig.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

UTOMHUS

Bygningsnr:	
Gnr/bnr:	140/9, 140/9/1
Oppført:	1874
AskeladdenID:	86430-7
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903495 Kompleks 3411

Fredning utomhus

Omfang: Fredningen omfatter utomhusanleggenes arealer, terreng, strukturer som hageanlegg på øvre og nedre Aulestad, tun, jordbruksareal, gårdsplass og grøntområder, hovedelementer som veier, stier, dekker, belegg, innmark og rester av slike anlegg, alléen fra hovedvei opp til tunet, vegetasjon og annen grønnstruktur, samt konstruksjoner som gjerder, porter, murer, belysning, dammer, flaggstenger og trapper med detaljer, materialbruk og overflater.

Fredningens avgrensning er markert med blå skravur på kart.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare de hagehistoriske, kulturhistoriske og personalhistoriske verdier knyttet til Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.

Begrunnelse: Aulestad har et flott hageanlegg med gårdstun, som er påvirket av de impulsene som Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons fikk på sine mange reiser i Europa. Utomhusområdet har fått det meste av sin karakteristiske utforming i Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons tid på gården med veier, murer og beplantning. Bjørnson ville gjøre Aulestad om til et mønsterbruk, og klarte det litt etter litt.

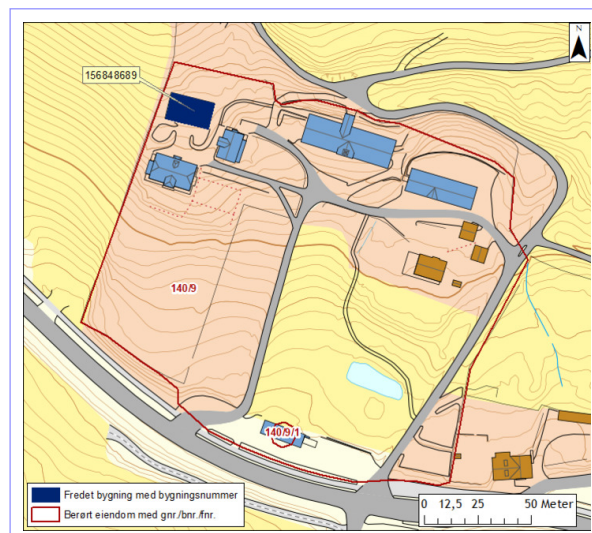
De forskjellige detaljene i hagen har gradvis kommet til gjennom alle årene som er gått siden Bjørnson kom til gården i 1875. Størsteparten av hagen har blitt til etter Bjørnsons død i 1910. Retningsgivende for skjøtsel av hagen på øvre Aulestad har helt siden 1970 vært utformingen i Karolines siste år på gården frem til 1934.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 23 Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet

VOGNSKJUL

Bygningsnr:	156848689
Gnr/bnr:	140/9
Oppført:	1882 - 1882
AskeladdenID:	86430-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 10495 Kompleks 3411

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.

Nyere innredning i 1. etasje og toalettbygget på nordsiden omfattes ikke av fredningen.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare vognskjulet med de arkitektoniske, kulturhistoriske og personhistoriske verdier knyttet til dikteren og samfunnsdebattanten Bjørnstjerne Bjørnsons eiendom og hjem, liv og virke.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Bygningen er oppført i Bjørnstjerne Bjørnsons tid på gården, med sterke føringer fra byggherrens side. Den arkitektoniske utformingen er svært særegen og funksjonsmessig tilpasset gården og eierens behov. Bygningen er en svært viktig del av det gårdsmiljøet som Bjørnson-familien bygget opp på Aulestad, og den er tilnærmet uendret utvendig.